

СЕКЦІЯ 4. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

ПОНЯТТЯ «ГАРАНТІЯ» У ЮРИДИЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Дерев'янко Н. З.

*докторка філософії в галузі права,
завідувачка кафедри цивільно-правових дисциплін
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янчука
м. Рівне, Україна*

Механізм реалізації прав і свобод людини покликаний гарантувати фактичну реалізацію прав і свобод, попереджувати їх порушення і сприяти їх поновленню. Одне з основних місць в ньому займають гарантії, під якими розуміють умови і засоби, що забезпечують фактичну реалізацію та всебічну охорону прав і свобод людини. Обов'язок держави – створення правових гарантій для реалізації людьми своїх законних інтересів і цілей [5].

В юридичній літературі не існує єдиного підходу до розуміння терміна «гарантія». Звідси, через неоднозначність тлумачення терміна «гарантія», виникають розбіжності у його розумінні на науково-доктринальному рівні. Так, в юридичній літературі зустрічаються різні ознаки, які покладаються в основу поняття гарантій. Науковці визначають гарантію як «умови», «засоби», «фактори», «заходи», «обов'язки держави», «механізм» тощо. Гарантія вельми об'ємне соціально-політичне та юридичне явище, яке використовується в багатьох галузях юридичної, соціологічної, філософської, політологічної, економічної та інших наук [3, с. 79–80]. Тлумачний словник української мови визначає поняття «гарантія» як поруку в чомусь, забезпечення чого-небудь; умови, що забезпечують успіх чого-небудь [1, с. 29]. В основі найбільш поширених визначень загального поняття гарантій лежить методологічне розуміння, що гарантії – це певні засоби забезпечення фактичної можливості користуватися правами й свободами [2, с. 71]. Тобто за допомогою гарантій держава створює всі умови для того, щоб людина могла користуватися своїми правами та свободами [3, с. 79–80; 7].

Гарантії прийнято поділяти на загальні (поширюються на будь-які права і свободи) і спеціальні (стосуються окремих прав і свобод). Система загальних гарантій включає: а) інституційні гарантії, пов'язані

з функціонуванням органів, діяльність яких спрямована на охорону і захист порушених прав; б) процесуальні гарантії, які реалізуються при здійсненні правосуддя, передусім у межах кримінального процесу; в) матеріальні гарантії у вигляді права особи на компенсацію збитків, спричинених порушенням її прав [6].

В. Новіков, В. Боровікова в системі гарантій виокремили гарантії, які спрямовані на створення умов сприятливої обстановки для користування основними правами і свободами, виконання обов'язків і гарантії, які виступають як способи, прийоми і методи охорони та забезпечення прав і свобод. В свою чергу, до сприятливих умов, що сприяють реалізації прав і свобод людини, автори відносять: рівень розвитку демократії, політичний режим, економічний потенціал суспільства, ступінь розвиненості законодавства, рівень правосвідомості, культури, точність механізму попередження порушень прав, їх повне і швидке поновлення [5, с. 174]. Враховуючи вище зазначене приходять до висновку, що механізм реалізації прав і свобод складається із двох підсистем, що взаємодіють і взаємодоповнюють один одного: підсистема забезпечення реалізації прав і свобод – створює умови, що дозволяють без перешкод користуватися правами і свободами (юридичні, організаційні, правові гарантії, правовий режим, охорона і захист, державний контроль); підсистема дій людини з користування благами, правами і свободами (активні правомірні дії людини) [5].

Таким чином, гарантія – це законодавчо встановлені та забезпечені засоби та способи реалізації прав та законних інтересів різних суб'єктів, їх охорони та захисту від можливих порушень.

Література:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Укл. і голов. ред. В. Т. Бусел. К. : ВТФ «Перун», 2001. 1440 с.
2. Волкова В. В. К вопросу о понятии гарантий в праве. *Вестник Московского ун-та МВД России*, 2008. № 6. С. 71–73.
3. Кулініч О. О. Гарантії конституційного права на освіту: поняття та ознаки. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*, 2014. № 1. С. 78–84.
4. Богачова Л. Л. Юридичні гарантії прав і свобод людини і громадянина в європейському та національному праві. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2011. Випуск 22. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/3235/1/Bogacheva_56.pdf
5. Новіков В. В., Боровікова В. С. Про механізм реалізації прав і свобод людини. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*, 2018. № 3. URL: https://www.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/visnyky/nvsv/nvsv_03_2018/07.pdf

6. Право Европейського Союзу : учеб. для вузів / под ред. С. Ю. Кашкіна. М. : Изд-во Юрайт: Высшее образование, 2010. С. 460–469.

7. Сорока Л. В. Адміністративно-правовий механізм реалізації космічної доктрини України: теорія і практика. Київ : ФОП Чалчинська Н. В., 2020. 366 с.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА

Пікуль О. В.

студент юридичного факультету

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

м. Дніпро, Україна

Примаков К. Ю.

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри загальноправових дисциплін

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

м. Дніпро, Україна

Проблема забезпечення доступності правосуддя в адміністративному судочинстві сьогодні є однією з найактуальніших проблем та пов'язана зі створенням такого адміністративного правосуддя, що функціонує відповідно до європейських стандартів, забезпечує кожній людині право на справедливий суд і повагу до інших прав і свобод, гарантованих Конституцією і законами України.

Питання принципів адміністративного судочинства, зокрема доступність судового захисту, доступність правосуддя та справедливості як одні з важливих умов продуктивного функціонування судової системи в Україні, були предметом дослідження багатьох учених. Проблема доступу до правосуддя була предметом дисертацій таких учених як О.М. Овчаренко, Н.Ю. Сакара, О.А. Уварова, а доступність правосуддя в адміністративних судах висвітлювались у наукових статтях таких авторів, як Н.В. Гришин, М.І. Смоктович, А.В. Руденко, К.В. Ткач та інші науковці [1, с. 150].

Серед важливих проблем становлення судової влади та здійснення належного правосуддя в Україні одне з насущних питань сьогодні є проблема доступу до правосуддя, адже розв'язання саме цієї проблеми визначить Україну як правову державу щодо ефективності реалізації конституційного права на належний судовий захист прав і свобод людини в Україні [1, с. 150].